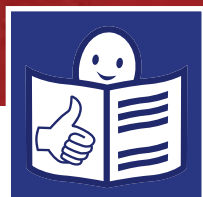

Twoje prawa obywatelskie

Dostęp do praw i sprawiedliwości
dla osób z niepełnosprawnością intelektualną

Inclusion Europe

Raport

Inclusion Europe i jego 49 członków z 36 państw walczą z dyskryminacją oraz wykluczeniem społecznym osób niepełnosprawnych intelektualnie i ich rodzin.

- Austria
- Anglia
- Belgia
- Bułgaria
- Chorwacja
- Cypr
- Czechy
- Dania
- Estonia
- Finlandia
- Francja
- Grecja
- Hiszpania
- Holandia
- Islandia
- Irlandia
- Izrael
- Litwa
- Luksemburg
- Łotwa
- Macedonia
- Mołdowa
- Niemcy
- Norwegia
- Polska
- Portugalia
- Rosja
- Rumunia
- Słowacja
- Słowenia
- Szkocja
- Szwajcaria
- Szwecja
- Węgry
- Włochy
- Wyspy Owcze

Naszym członkiem w Polsce jest

***Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób
z Upośledzeniem Umysłowym***

ul. Głogowa 2b

02-639 Warszawa

Tel. +48 22 848 82 60, +48 22 646 03 14

Fax +48 22 848 61 62

Pierwsza strona okładki przedstawia reprodukcję obrazu "Jimmy",
Autor: Arno Krist.

ISBN 83-60105-17-0

© PSOUU 2006

© Inclusion Europe 2004

© Symbole: Widgeit Software, Mayer-Johnson, Inclusion Europe

Niniejsza publikacja przedstawia poglądy wyrażane przez Inclusion Europe i Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym, i może nie odzwierciedlać stanowiska Komisji Europejskiej.

Komisja Europejska i Inclusion Europe nie ponoszą żadnej odpowiedzialności za jakiegokolwiek wykorzystanie informacji zawartych w niniejszej publikacji.

Publikacja jest dofinansowana przez
Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Jak korzystać ze swoich praw

Wszyscy ludzie, którzy mają obywatelstwo jakiegoś kraju są nazywani obywatelami. Na przykład wszyscy ludzie, którzy mają obywatelstwo polskie, są obywatelami Polski.

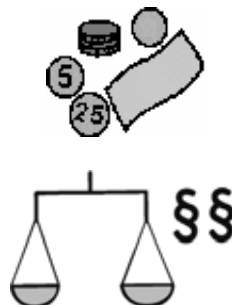
Wszyscy obywatele mają prawa i obowiązki.

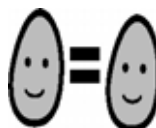
Niektóre obowiązki to na przykład:

- obowiązek przestrzegania prawa tego kraju,
- obowiązek płacenia podatków.

Ta broszura jest o Twoich prawach. Wszyscy obywatele mają równe prawa. Niektóre z praw obywatela to:

- prawo do głosowania i bycia wybieranym,
- prawo do otrzymania wsparcia i ochrony policji, jeśli tego potrzebujesz,
- prawo do równego traktowania w sądzie.

Są dwa sposoby korzystania ze swoich praw.

1. Udać się do urzędu.

Urzędy są miejscami, gdzie załatwia się wszystkie wnioski do państwa.

2. Udać się do sądu.

Sądy są właściwe we wszystkich sytuacjach, kiedy musisz walczyć o swoje prawa.

Ta broszura wyjaśnia, jak to powinno działać.
Jest dla Ciebie ważne,
żebyś mógł skorzystać ze swoich praw.

Dostęp do administracji publicznej

Administracja publiczna to urzędy,
w których ludzie pracują
dla Ciebie i Twojego kraju.
Na przykład urząd miejski lub policja
to administracja publiczna.

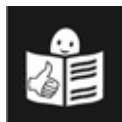
Wiedza o swoich prawach

Aby skorzystać ze swoich praw,
musisz o nich wiedzieć.

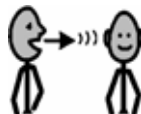
Twoje państwo powinno upewnić się,
że w każdej sytuacji znasz swoje **prawa**.

Ktoś powinien wyjaśnić Ci Twoje prawa.
To wyjaśnienie powinno być w zwykłym
i łatwym do zrozumienia języku.
Nie powinieneś musieć płacić
za informację o swoich prawach.

Inclusion Europe uważa,
że w każdym urzędzie powinien być ktoś,
kto będzie umiał wyjaśnić Ci Twoje prawa.

Lepszy dostęp do administracji publicznej

Czasami możesz mieć trudności
w urzędzie.

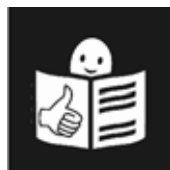
Urzednicy mogą nie rozumieć,
czego chcesz.

Ty możesz nie rozumieć,
co musisz zrobić.

Inclusion Europe chce, żeby było lepiej.
Urzędy powinny być bardziej dostępne
dla wszystkich.

Twoje państwo jest odpowiedzialne za to,
żeby urzędy były bardziej dostępne.

- Masz prawo otrzymywać pisma, które potrafisz zrozumieć.
- Masz prawo do tego, żeby wysłuchano Twoich pytań.
- Masz prawo do otrzymania pomocy. Taka pomoc powinna być bezpłatna.

Przykład:

Często musisz wypełnić jakiś formularz, żeby móc skorzystać ze swoich praw.

Na przykład możliwe, że będziesz musiał wypełnić formularz, żeby dostać dodatkowe pieniądze.

Takie formularze są często trudne do zrozumienia.

Jeśli masz kłopoty z wypełnieniem formularzy, ktoś powinien Ci pomóc.

Ten ktoś powinien Ci również pomóc w znalezieniu właściwego urzędnika, z którym mógłbyś porozmawiać.

Ten ktoś może również pójść z Tobą do właściwego okienka.

Dostęp do sądów i sprawiedliwości

Sądy to miejsca, gdzie każdemu wymierza się sprawiedliwość.
Sądy to także część administracji publicznej.

Powinny stosować te same reguły, co wyjaśnione wcześniej.

Możesz pójść do sądu w trzech różnych sytuacjach:

1. Kiedy ktoś zrobił Ci coś złego.
2. Kiedy Ty zrobiłeś coś złego.
3. Kiedy nie zgadzasz się z inną osobą lub z decyzją administracji publicznej.

Jak można dostać się do sądu

- Kiedy ktoś zrobił Ci coś złego, stajesz się poszkodowanym. Możesz wtedy poskarżyć się na Policji. Policja może zabrać tego kogoś do sądu. Sąd ma obowiązek chronić poszkodowanych.
- Czasem możesz iść do sądu, kiedy masz problemy z jakąś osobą. Albo możesz iść do sądu, kiedy nie zgadzasz się z decyzją administracji publicznej.

W takim wypadku nie jesteś poszkodowanym, lecz skarżącym.

Jako skarżący powinieneś znaleźć adwokata, który pomoże Ci w sądzie.

- Jeśli zrobiłeś coś złego, policja może zabrać Cię do sądu. Zawsze masz wtedy prawo do adwokata. Możesz poprosić o adwokata już na komendzie policji. Jeśli jesteś winny, sąd zdecyduje o karze dla Ciebie.

Bardzo często problem, który masz z inną osobą, najlepiej jest rozwiązać poza sądem.

Możesz również poprosić swojego adwokata, żeby znalazł takie rozwiązanie.

Jak działa sąd?

W sądzie dwie osoby są dla Ciebie bardzo ważne: sędzia i Twój adwokat.

Sędzia

Sędzia to osoba, która bardzo dobrze zna prawo.

Musi zapewnić, żeby wszyscy przestrzegali prawa.

Sędzia prowadzi wszystkie spotkania w sądzie.

Musi dowiedzieć się, co się naprawdę wydarzyło.

Wtedy musi zdecydować, co zrobić w tej sprawie.

Czasami sędziemu pomagają inni sędziowie lub inne osoby.
Nie możesz wybrać, który sędzia będzie decydował w Twojej sprawie.

Twój adwokat

W sądzie nie będziesz sam.
Adwokat pójdzie tam z Tobą.
Możesz wybrać swojego adwokata.

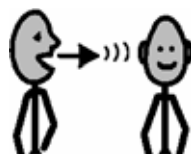
Adwokat to osoba, która pomoże Ci wytłumaczyć sędziemu, co się stało.
Adwokat to osoba, która będzie Cię bronić.
Nie musisz płacić za adwokata, jeśli nie starcza Ci na to pieniędzy.

Czasem nie jest łatwo rozmawiać ze swoim adwokatem.
Większość adwokatów nie jest przyzwyczajona do rozmów z osobami niepełnosprawnymi intelektualnie.
Inclusion Europe chciałoby, żeby osoby niepełnosprawne intelektualnie miały dobrych adwokatów.

Twój adwokat powinien powiedzieć Ci, co się będzie działo w sądzie.

Twój adwokat powinien powiedzieć Ci,
co musisz zrobić i co musisz wyjaśnić.
Twój adwokat powinien pomóc Ci zrozumieć,
co mówi sędzia.

Zeznania

Głównym zadaniem sądu jest
dowiedzenie się, co się naprawdę wydarzyło.
Nazywa się to składaniem zeznań.

Sędzia zada Ci wiele pytań
i będzie Cię słuchał.

Sędzia zada również pytania innym ludziom.
Twój adwokat powinien pomóc
Ci wszystko zrozumieć.

Potem sędzia będzie myślał
o wszystkim, co usłyszał.
Podejmie decyzję w tej sprawie.
Ta decyzja nazywa się wyrokiem.

Wyrok to coś, co wszyscy muszą wykonać.
Jest bardzo ważne, żebyś zrozumiał wyrok.
Powinieneś poprosić sędziego oraz
Twojego adwokata,
żeby wyjaśnili Ci wyrok.

Inclusion Europe

Europejski Związek Stowarzyszeń
Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną
i ich Rodzin

Inclusion Europe wypowiada się w imieniu
osób niepełnosprawnych intelektualnie
i ich rodzin.

Naszymi członkami są organizacje
self-adwokatów i rodziców z 36 krajów
w Europie.

Inclusion Europe współpracuje z Komisją
Europejską i Parlamentem Europejskim.
Informujemy te instytucje o potrzebach
naszych członków.

Inclusion Europe działa w 3 głównych
obszarach:

- 1. Walka z dyskryminacją**
- 2. Prawa człowieka osób
niepełnosprawnych intelektualnie**
- 3. Włączanie wszystkich ludzi do
społeczeństwa.**

Inclusion Europe publikuje raporty,
biuletyny i inne dokumenty.
Organizuje konferencje w wielu krajach.

Blisko współpracuje ze wszystkimi naszymi członkami.

**Polskie Stowarzyszenie
na Rzecz Osób
z Upośledzeniem Umysłowym**
Zarząd Główny

02-639 Warszawa
ul. Głogowa 2B
Tel.: 022 848-82-60
022 646-03-14
Fax: 022 848-61-62
e-mail: zg@psouu.org.pl
www.psouu.org.pl

Inclusion Europe

Galleries de la Toison d'Or
29 Chaussée d'Ixelles #393/32
B-1050 Brussels
Tel. : +32-2-502 28 15
Fax : +32-2-502 80 10
secretariat@inclusion-europe.org
www.inclusion-europe.org

ISBN 83-60105-17-0

PL